

Naročnina

za državo SHS:
za mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno

v Jugoslaviji Din 60
v inozemstvu 80

SLOVENEČ

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“

Cene inseratov:

Enostolpna petstina vrsta
mali oglasi po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2.50
veliki po Din 3.— in 4.—
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din

Pri večjem naročilu popust

Izhaja vsak dan izvenredno
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poština plačana v polovini

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravnišča 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Rabeljsko delo.

Nismo se motili, ko smo smatrali »Jutrovo«
uvodnik dne 25. junija t. l. kot napoved ne-
kega, proti našim zasebnim verskim šolam
naperjenega udara. Udarac je točno sledil:
Prosvetni minister Pribičević je z dnem 30. ju-
nija t. l. vsem nastavljenkam in nastavljenecem
(katehetom) na zasebnih šolah v Ljubljani pri-
uršulinkah, v Lichtenthurnu in pri šolskih
sestrah v Mariboru ukinil plače. Na zasebnih
šolah v Marjanišču v Ljubljani v Smihelu-
Stopičah in Škofji Loki pa je pustil le par
učnih moči.

Jasno je, da je hotel minister Pribičević
s tem odlokom zadati smrtni udarec navedenim
zasebnim šolam iz dveh razlogov: zato, ker so
katoliške in zato ker so slovenske. Katolištvo
in slovenstvo sta napoti njegovim nivojujočim
vsestranskim ciljem, zato ju sovraži in skuša
zatreti. S tem uničevalnim delom pa obenem
plačuje in še trdnije navezuje na vsestranstvo
oni del slovenske inteligence, ki ji načeljuje
dr. Zerjav, sam najzagrizenjši sovražnik slo-
venskega naroda in njegove najbistvenejše no-
tranje sile — katolištva. Niti enega drugega
dejanskega razloga ni, s katerim bi mogel
minister Pribičević opravičiti ta svoj najno-
vejši korak proti navedenim zasebnim šolam
v Ljubljani in Mariboru.

Ali so te zasebne dekliške šole v Ljub-
ljani morda nepotrebne? Prenapolnjene so
leto za leto! Prenapolnjene so pa tudi javne
ljudske in zlasti meščanske šole, ki imajo že
sedaj pri vseh razredih paralelke. Kam naj
tedaj spravimo žensko mladino, ki se šola na
zasebnih šolah, ako lete s prih. šol. letom
zapro svoja vrata? S tem vprašanjem se je bil
že svoj čas pečal ljubljanski občinski svet in
je ugotovil, da bi bilo treba v nadomestilo
teh šol nemudoma zgraditi in otvoriti tri nove
šole, za katerih vsako bi znašala samo grad-
beni stroški 10 milijonov dinarjev ali skupno
30 milijonov dinarjev. Ali si more že itak do
kosti izmognana Ljubljana naložiti danes še
to ogromno novo breme? Ali pa bi hotela
morda država velikodušno nositi te stroške?
Davkoplačevalci bi se smeli lepo zahvaliti, da
država brez vsake sile izda 30 milijonov poleg
učiteljskih plač, ko je znašala dosedanja drž.
subvencija navedenim šolam za učitelstvo pri-
bližno 15.000 Din mesečno. Z gospodarskega
stališča je torej uničenje zasebnih šol prava
norost oziroma neopravičljivo obremenjevanje
davkoplačevalcev, med katere spada brez
izjeme vsakdo, ki si kupi iz lastnih sredstev
le eno žemljo.

Ali pa zasebne šole ne odgovarjajo zahtevam,
ali so morda učni uspehi slabi? Mini-
ster Pribičević bo iz poročil šolskega nadzor-
stva gotovo poučen v tem pogledu. Ali si bo
drzniti trditi, da ta poročila za navedene šole
niso ugodna? Saj je znano, da se zasebne
šole po svojih uspehih — tako učnih kakor
vzgojnih — naravnost odlikujejo. Prav zato se
starši uprav potegajo za to, da šolajo zlasti
svojo žensko mladino na zasebnih šolah. In
med temi starši je zelo mnogo takih, ki niso
»klerikalci! Imajo pač izkušnje in je skrb in
ljubezen do otrok pri njih večja nego politična
zagrizenost.

»Jutro« je v uvodoma omenjenem član-
ku natočevalo te šole, da so reakcionarne in
celo za нравno in naravno vzgojo mladine ne-
posobne. Temu nasproti ugotavljamo, da za-
sebne šole vnašajo in uporabljajo vse teh-
nične in znanstvene moderne pridobitke na
polju šolstva in pedagogike. Na teh šolah se
vedno bolj goji tudi telesna odgoja in lepe
umetnosti: petje, godba, in sploh vse, kar res-
nično lepša in slajša tostransko življenje. Vse-
kakor pa vzgoja v teh zavodih ni usmerjena
tako, da bi pridužila tisto žalostno trumo
mladih bitij, ki potom »Jutrovi« malih oglasa-
sov iščejo nebes v tostranskem življenju...

Do predzadnjih dob se je večina ženstva
vseh kulturnih narodov in tako tudi sloven-
skega in hrvaškega šolala v zasebnih zavodih.
Šole par desetletij sem prevladujejo javne
šole, na katerih se verskonravna vzgoja čim-
bolj izpodbija in izriva. Ali pa si bo upal kdo
trditi, da so bile naše matere slabe, da niso
zadostile svoji nalogi, da bi bili mi vsi — po-
samezno in skupno — srečnejši, ako bi bile
naše matere nosile kratke lase in šimi čevlje,
ako bi bile plesale jazzband, hodile v kino,
bar in kavarno ter pokadile dnevno po 20—50
cigaret, namesto da so hodile v cerkev, dru-
gače pa se držale doma in svoje družine?

Vemo, vsak čas ima svoje zahteve, ki jih
mora tudi šola upoštevati. Toda poleg izpre-
menljivih poti ima človek večne, neizpremen-
ljive cilje, poleg časnih sredstev, večnostni
namen. In temu mora pač tudi šola predvsem
služiti. Tega se v prvi vrsti drže verske šole,
zato uživajo po vsem svetu med najboljšimi
največji ugled in priznanje, celo v »svobodo-
miselnici« Franciji! Samo ljubljansko »Jutro«,
ki je otvorilo vzgojevalnico za mladino med
svojimi »malimi oglasi«, odreka verskim za-

sebnim šolam vsako vrednost in jih krivi celo
pohujševanja.

Slovenski narod ve, da z verskonravno
vzgojo svoje mladine, v prvi vrsti ženske,
stoji in pade. Zato si krščanske šole ne bo dal
vzeti! Rabeljsko delo g. Pribičevića ne bo
imelo tistega učinka, ki si ga žele on in nje-
govi slovenski hlapeci. Pribičević in Zerjav
besta šla, — če mesec, dva pozneje ali prej,
je vseeno — slovenski narod pa bo ostal in
si urejal svoje šolstvo po svoji volji in potrebi!

Oficielna pogajanja med radikali in radičevci.

PRVI SESTANEK DELEGATOV — RAZNE MAHINACIJE — GRE
ZA USODO STJEPANA RADIČA — PAVLE RADIČ POPUŠČA NA
CELI ČRTI.

Belgrad, 2. julija. (Izv.) Danes dopoldne
ob 10 so se sestali v ministrstvu za socialno
politiko delegati radikalov in radičevcev na
prvi oficijelni sestanek. Sestanku so pris-
tovali izmed radikalov vsi trije člani direk-
torija, ki zastopajo Pašića in sicer gg. Marko
Trifković, Marko Gjuričić in Ljuba Živković,
od radičevcev pa gg. Pavle Radič, dr. Benja-
min Superina in dr. Nikola Nikić. Za ta se-
stanek je vladalo veliko zanimanje. O njem je
izdan sledeči komunikat: »Danes ob 10 dop.
so se sestali v kabinetu ministra za socialno
politiko zastopniki narodne radikalne stranke
gg. Marko Trifković, Marko Gjuričić in Ljuba
Živković z zastopniki HSS gg. Pavle Radičem,
dr. Benjaminom Superino in dr. Nikolo Niki-
čem. Na tem svojem prvem sestanku so iz-
menjali svoje misli in poglede, na kak način
bi se moglo priti do popolnega soglasja za
skupno delovanje teh dveh najmočnejših pa-
lamentarnih skupin. Pogajanja se bodo jutri
nadaljevala ob isti uri na istem mestu.«

Belgrad, 2. julija. (Izv.) Povodom začetka
pogajanj z Radičevci piše »Vreme« o kombi-
nacijah, ki bi bile kot izhodišče in završetak
teh pogajanj mogoče:

»1. Sestava vlade iz radikalov, samostoj-
nih demokratov in radičevcev. 2. Sporazum s
HSS na ta način, da bi se vstop HSS stranke
v vlado odložil do jeseni, vlada PP pa bi med
tem časom ostala na vladi. Opravljala bi naj-
potrebnejše tekoče posle, sprejela nujno po-
trebne zakone. V tej kombinaciji bi morala
biti HSS popolnoma lojalna. 3. Popolnoma ista
kombinacija, samo s to razliko, da bi do je-
seni vladala državo homogena radikalna vlada,
tako da bi se samostojni demokrati izključili
tako od sodelovanja v vladi. 4. Takoj zdaj ali
te dni bi prevzela vlado koalicija radikalov in
radičevcev.

Prvi dve možnosti sta v glavnem kvalifi-
cirani kot nemogoči. V tretjo možnost se ne
verjame, naglašalo se je, da je edino četrta
možnost — takojšnja sestava RR vlade — ver-
jetna. V to kombinacijo so danes bolj kakor
dosedaj verovali. V krogih radičevcev se je
naglašalo, da je to edina kombinacija, ki bi
privedla do popolne ureditve razmer v državi.«

Zagreb, 2. julija. (Izv.) Tukajšnji listi
smatrajo, da se bodo pogajanja med radikali
in radičevci hitro končala in da bo na koncu
od obeh strani podpisan zapisnik. Vsa vpra-
šanja, ki se naj na pogajanjih rešijo, so raz-
deljena v dve fazi. V prvi fazi so vprašanja,
ki jih je treba rešiti pred sestavo RR vlade,
to so vprašanja Stjepana Radiča, dr. Mačka
in tovarišev; to bi izvršila homogena radi-
kalna vlada s podporo HSS. Nato bi prišlo
do sestave RR vlade. Casopisje poudarja, da
se pogajanja ne vrše med Narodnim blokom
in radičevci, marveč samo med radikali in ra-
dičevci. S samostojni demokrati se sploh več
ne računi.

Belgrad, 2. julija. (Izv.) Popoldne ob 6.
je Pašić poklical na svoje stanovanje Pribiče-
vića, Trifkovića in Gjuričića ter se z njimi
dolgo razgovarjal.

Belgrad, 2. julija. (Izv.) Takoj po prvem
oficijelnem sestanku z radikalnim direktori-
jem je opažati med radičevci malo več res-
nosti in skrb. Zdi se, da dosedanja kapitu-
lacija nekaterih voditeljev te nekdanje tako re-
volucionarne stranke še ne zadostuje radikalom,
hočejo popustljivost radičevcev izkoristiti do
njih popolnega ponižanja. Gotovo je, da se ta
oficijelna pogajanja vrše v popolnoma drugem
razpoloženju in na drug način, ko pa dozdaj
razgovori pogostilnih, hotelih in privatnih
stanovanjih. O podrobnostih pogajanj samih,
pa ne pove niti ena niti druga stran ničesar,

vendar se smatra, da je s strani radikalov že
danes kot glavno vprašanje postavljena na
dnevni red zadeva Stjepana Radiča.

Radikali stoje na stališču, da se mora
vprašanje usode Stjepana Radiča brezpogojno
rešiti že zdaj, predno se preide k formalnemu
snovanju nove koalicije. Glede usode Stjepana
Radiča pa je med njimi več stališč. Prevladuje
stališče, da se mora Stjepan Radič postaviti
pred sodišče, obsoditi in potem še le pomil-
lostiti. Drugi pa so za to, da bi se njegov pro-
ces lahko aboliral. Vsi pa so soglasni s tem,
da ne sme nikdar več igrati nobene vloge v
javnem življenju in zahtevajo, da mora Radič
biti v katerem koli slučaju, zapustiti naše
ozemlje. Radičevci nasprotno trdijo, da je usoda
Radiča postranskega pomena in postransko
vprašanje in da bi ga radi tega ne bilo
treba postaviti na dnevni red. Zahteva radi-
kalov jim je zelo neugodna, ker se stavlja na
tapet pred sestavo vlade, potem ko je Pavle
Radič samovoljno že itak predaleč popustil od
načel seljačkoga programa, samo da reši svo-
jega zaprtega strica. Tem težje mu je zato, da
bi pristal še na to, da naj Stjepan Radič po-
polnoma zapusti politično torišče.

To vprašanje pa je kardinalno in pogaja-
nja se vodijo torej edino le o usodi Stjepana
Radiča, ne glede na program stranke, ne glede
na zahteve in mišljenje ter življenjske inte-
rese hrvaškega ljudstva. Zato je upravičena
kritika nekaterih srbskih političnih krogov,
ki smatrajo, da za tako »taktiko« ni najti no-
bene primere v politični zgodovini. Tako
»taktiko« označujejo ti krogi za nemoralno,
ne samo kar se tiče popuščanja vseh progra-
matičnih zahtev in prodajanja interesov voliv-
cev; marveč označuje za nemoralno predvsem
radi tega, ker se voditelji stranke, katere vo-
ditelji se nahajajo v zaporu, v istem času po-
gajajo s stranko, ki je njihov voditelj vrgla v
zapor in izročila tisoče in tisoče njihovih vo-
liver neusmiljenemu terorju. To »taktiko«
obsojajo tudi mnogi poslanci, člani hrvaškega
kluba. Imeli smo priliko danes govoriti z
nekaterimi kmetijskimi poslanci Radičeve
stranke. Pavle Radič jih ne obvešča o niče-
mur, marveč jih samo tolaži, da bodo že izve-
dli, ko bo prišlo do kakih rezultatov. Ne gle-
de na to smatrajo, da Pavle Radič ne ravna
pravilno in da je njegovo postopanje nelo-
jalno.

Radičeva stranka je član bloka narodne-
ga sporazuma. Z geslom sporazuma in enako-
pravnosti si je v volivnem boju pridobila za-
upanje voliver. Zdaj se pa Pavle Radič za-
hrbno pogaja proti bloku in prodaja interese
hrvaškega naroda. Spoštovanje kmetijskih po-
slancev HSS do voditelja Stjepana Radiča je
veliko, vendar ne morejo odobravati takega
poskusa za njegovo rešitev iz ječe, ker so ti
poskusi v drastičnem nasprotju s »taktiko«
Radičeve familije v bližnji preteklosti. Ko so
takrat eksponenti režima batinali po Hrvat-
skem in drugih krajih nedolžne ljudi, so jih
isti voditelji učili klicati »Zivela republika!«
Zdaj pa, ko Stjepan Radič vsled lastne nepre-
mišljenosti sedi v zaporu, postopajo popolno-
ma drugače.

Taka pogajanja ne morejo voditi k do-
bremu, gotovo pa ne k toliko potrebnim konso-
lidaciji in ureditvi naše države. V. Schw.

TISKOVNI ZAKON.

Belgrad, 2. julija. (Izv.) Na današnji seji
zakonodajnega odbora je bil po kratkem go-
voru ministra Sršića, ki je izjavil, da je v ti-
skovni zakon sprejel nekatere spremembe,
tiskovni zakon sprejet z 20 proti 13 glasovom.
Prihodnja seja bo v ponedeljek.

Poslanci Jugoslovanskega kluba za olajšanje davčnih bremen.

Samostojni demokrati glasovali proti olajša-
nju za nove dvanajstine.

Belgrad, 2. julija. (Izv.) V fin. odboru se
je nadaljevala specialna debata o dvanajsti-
nah. Prvi je govoril posl. Pušenjak. Zahte-
val je, da se naj ne samo kaznilnicam na
Hrvatskem, nego tudi v Sloveniji dovoli, da
viške dohodkov iz industrijskih podjetij po-
rabijo za hrano, luč in kurjavo kaznilnic. Žel
točnega pojasnila o kolonizaciji v južni Srbiji,
ker se naseljenci zelo pritožujejo. Želi poro-
čilo o delu agrarnih občeštev. Pri členu, ki
se tiče uradništva in upokojencev, pogreša
člena, da bi ugotovil plače kronskih upoko-
jencev v dinarske za izplačilo pokojnin. Pro-
testira proti komorskim dokladom, omenja
vojaško takso, ki se plačuje v Sloveniji in
opozarja na resolucije protestnih shodov v
Sloveniji. V dodatku k dvanajstina se je
fin. minister vendar spomnil duhovščine in
zvišal draginjske doklade. Vsekakor je jasno,
da se s 360 Din ne more živeti, ker duhov-
niki, ki dobivajo draginjske doklade, nimajo
posestev. Graja zapostavljanje duhovščine v
Sloveniji.

Čudi se primeru glede zavarovanja drž.
rudarjev, v katero je predlagal minister za
šume in rude, in določbi, da naj minister pred-
piše urad za zavarovanje rudarjev pri bra-
tovskih skladnicah, ker je minister že izdal
pravilnik za bratovske skladnice dne 1. de-
cembra. Proti določbam tega pravilnika so
protestirale delavske organizacije. Potrebno
je, da se pri sestavi urada upoštevajo predlogi
delavskih organizacij. Zahteva pojasnila, za-
kaj hoče minister za socialno politiko rok za
izvedbo zavarovanja za slučaj onemoglosti in
starosti podaljšati za nedoločen čas. Graja
postopanje napram rudarjem v drž. rudnikih
v Sloveniji in upropaščanje rudnika v Vele-
nju. Obsoja novo odredbo in dvanajstinah, da
se posebni dodatki državnim uslužbencem
bodisi v denarju bodisi v naturi, katero už-
vajo na podlagi posebnih odredb, ukinjajo,
ker so dovoljeni z ozirom na težavno službo.
Zahteva, da se zvišajo dnevnice za poštne
ambulančne uslužbenke, ki vrše najnapornejšo
službo.

Dr. Kulovec je izjavil, da čl. 13. dva-
najstin obljublja izenačenje davkov po celi
državi. Ker je gotovo, da bo ostalo samo pri
obljubah, zato se čuti dolžnega, da stavi po-
seben predlog glede tistih bremen, ki neka-
tere pokrajine zelo tlačijo. Stavi je med dru-
gim sledeče predloge:

Invalidski davek.

»Dohodnina z državnim prebitkom v Slo-
veniji, Dalmaciji, Hrvatski in Slavoniji ter
Vojvodini se upošteva pri odmeri invalidske-
ga davka v toliko, v kolikor zadeva dohodek,
ki niso zavezani nobenemu drugemu davku
kot dohodnini.«

Bivše deželne doklade.

»Tisti del enotnega državnega prebitka,
ki nadomestuje bivše deželne doklade, se ne
upošteva v podlagi za odmero invalidskega
davka in enotnega državnega prebitka. Av-
tonomne doklade, ki se plačujejo na pridob-
nino od podjetij, zavezanih k javnemu raču-
novodstvu, se smatrajo od 1. januarja 1925 po
odmeri tega davka za režijsko postavko.«

Hišno najemninski davek.

»Davčna stopnja hišne najmarine se izza
dne 1. jan. 1925 določa na 8 odstotkov brez
vsakega popusta.« Hišno najemninski davek
je v Sloveniji najhujši davek. V Ljubljani zna-
ša 20 odstotkov obdavčene najemnine, v
ostali Sloveniji 12 odstotkov. S prebitkom in-
validskega davka v Ljubljani nad 50 odstot-
kov, v ostali Sloveniji nad 30 odstotkov.

Dohodnina.

1. »Izmemo se za l. 1925/26 oproščajoč
plačevanja dohodnine tisti davčni zavezanci,
katerih dohodek ne presega na leto 15.000
Din. 2. Davčna lestvica § 172. zakona o ose-
nih davkih se namesto v kronah bere v di-
narih. Utemeljitev eksistenčnega minimuma
je vsled devalvacije naše valute že daleko pre-
segla predloženi davčni minimum. Vsled na-
čela, da se naj plača dohodnina samo, če do-

